

Saksliste til SRY- møte 2-2020 31. mars 2020

Sted: Teams elektronisk møteplattform

Møteramme: **13.00 – 15.00**

Godkjenning av innkalling og dagsorden

Vedtaks sak

SRY sak V4-2-20   Godkjenning av referat fra SRY møte 6.2.2020

Diskusjons og orienteringssaker

SRY sak O6-2-20   Fremdrift fagfornyelsen – Læreplanarbeidet

SRY sak D3-2-20   Lærlings situasjonen – orientering om status og drøfting av tiltak

Vedtaks saker

SRY sak V5-2-20   Organisering av høringsarbeidet med Liedutvalget og Opplæringslovutvalget i SRY og faglige råd

SRY sak V6-2-20   Høringsuttalelse fra SRY til forskrift Koronaloven

Eventuelt

Referat fra SRY-møte 1 - 2020

Dato: 6.12.2019
Sted: Utdanningsdirektoratet, Oslo
Godkjent:

Tilstede:

SRY

Trude Tinnlund, LO
May- Britt Sundal, LO
Per Skau, LO
Sonja Lovise Berg, NHO
Aina Helen Bredesen, NHO
Thomas Volden Åse, KS
Eirik Brekken, KS
Turid Semb, KMD
Bente Søgaard, YS
Kari Hoff Okstad, Spekter
Astrid Moen Sund, UDF
Ola Nyhus, EO
Pål Thygesen, Virke

Forfall:

Terje Skyvulstad, UDF
Elin Marlen Hollfjord, NFD
Tone Horne Sollien, KD
Anne Tingelstad Wøien, Virke

Observatører

Kristin Evensen, KD
Ole- Johan Berge, DIKU

Utdanningsdirektoratet

Karl Gunnar Kristiansen, Udir
Ida Erstad, Udir
Anna Magdalena Solbu Kleven, Udir

1. Godkjenning av innkalling og dagsorden

Vedtak

Nestleder i SRY meldte inn en sak under eventuelt.

- ✓ Endring i forskrift til opplæringsloven § 3-53 (tidligere §3-57)

Innkalling og dagsorden ble med dette enstemmig godkjent.

2. Behandling av diskusjonssaker

SRY- sak D1-1-20 Liedutvalget - NOU 2019:25 Med rett til å mestre.

Medlem i Lied utvalget Siri Halsan presenterte NOU 2019: 25 – Lied utvalget, med rett til å mestre. Hovedforslagene i utredningen er:

- En opplæring som kvalifiserer
- En opplæring tilpasset faglig ståsted
- En opplæring med to klart definerte sluttkompetanser med høy kvalitet
- Opplæring for voksne: Kvalifisering og rekvalifisering

Utvalget foreslår at retten skal utvides fra en rett til tre års opplæring til en rett til fullføring med studie- eller yrkeskompetanse. Mange elever starter i videregående opplæring med et svakt faglig

grunnlag, og de står i fare for å ikke gjennomføre opplæringen. Utvalget foreslår flere tiltak som skal hjelpe elevene til å mestre opplæringen slik at de blir kvalifisert for videre utdanning, arbeidslivet og aktiv samfunnsdeltakelse. Blant annet foreslår utvalget innføringsfag i norsk, engelsk og matematikk for elever med behov for det. Opplæringen skal tilrettelegges slik at elevene ikke lenger må gå i takt. Det foreslås en rett til

- ✓ Å fullføre og bestå
- ✓ Påbygg etter fullført yrkesfag
- ✓ Omvalg i hele løpet
- ✓ Opplæring som fører fram til én ny yrkeskompetanse

Utvalget foreslår at omfang og innretning av fellesfagene endres. Dette vil få konsekvenser for påbygging til generell studiekompetanse. Opplæringen i yrkesfagene må innrettes med utgangspunkt i yrkesfagenes egenart, og elevene og lærlingene må få mer støtte, slik at flest mulig kan få en yrkesfaglig kompetanse. Utvalget foreslår at det tas flere grep for å tilrettelegge for voksnes deltakelse i videregående opplæring som svar på arbeidslivets økende behov for kompetanse.

SRY mener utredningen har en rekke gode forslag som bidrar til mer fleksibilitet i kvalifisering av ungdom og voksne. Videre støtter SRY at det legges opp til en opplæring med to klart definerte sluttkompetanser (studieforberedende og yrkesfaglige utdanningsprogram). SRY er også positive til at det foreslås en rett til å fullføre og bestå, og at det foreslås en rett til omvalg i hele opplæringsløpet.

SRY vil avgi høringsuttalelse til utredningen og fokusere på forslag som omhandler videregående opplæring innen fag- og yrkesopplæring.

Vedtak

Informasjonen tas til orientering. Videre oppfølging diskuteres under SRY- sak V1-1-20.

SRY- sak D2-1-20 Opplæringslovutvalget – NOU 2019:23 Ny opplæringslov.

Leder av Opplæringslovutvalget Jon Christian Fløysvik presenterte NOU 2019:23 – Ny opplæringslov. Utvalget skal i henhold til sitt mandat foreslå ny opplæringslov, forskriftshjemler og føringer for innholdet i forskriftsreguleringer samt overordnede prinsipper for regelstyring av grunnopplæringen.

Innenfor videregående opplæring foreslår utvalget:

- Krav om et visst *omfang* grunnskoleopplæring for at en elev kan sies å ha fullført grunnskolen og dermed få rett til videregående opplæring.
- Rett til ett år med tilrettelagt grunnskoleopplæring på en videregående skole for dem som ikke har fullført grunnskoleopplæringen.
- Ungdom som ikke har oppholdstillatelse, får rett til videregående opplæring ut det skoleåret som begynner det kalenderåret de fyller 18 år.
- Retten til videregående opplæring videreføres ellers i hovedsak.

For å øke gjennomføringen foreslår utvalget:

- Ny sjanse for de som har fullført videregående opplæring uten å bestå.
- Samfunnets behov for kompetanse og tilgangen på læreplasser skal tillegges stor vekt ved dimensjoneringen av det videregående opplæringstilbudet.
- Tydeligere plikt for fylkeskommunene til å formidle læreplass
- Lærlinger skal ha tilgang til rådgivning

Opplæring i bedrift:

- Uoversiktlig regulering, vanskelig å forstå og mange uklare rettslige problemstillinger
- Utvalget har forsøkt å rydde opp med tre grep:
  - Endring i bruk av betegnelser og kandidattyper

SAMARBEIDSRÅDET FOR YRKESOPPLÆRING

Schweigaards gate 15 B, Postboks 9359 Grønland, 0135 Oslo, telefon: +47 23 30 12 00

e-post: post@utdanningsdirektoratet.no, internett <http://www.udir.no/Spesielt-for/Fag-og-yrkesopplaring/Faglige-rad/>

- Arbeidslivets regler skal som utgangspunkt gjelde
- Flere bestemmelser flyttes fra lov til forskrift

Arbeidslivets regler:

- Opplæringsloven bør som hovedregel ikke ha regler som berører arbeidsforholdet mellom lærlingen og lærebedriften (ft. likestillings- og diskrimineringsloven, yrkesskadeforsikringsloven og arbeidsmiljøloven)
- Viderefører ikke rett til spesialundervisning ved opplæring i bedrift
- Opplæringskontorer foreslås ikke regulert i opplæringsloven
- Regulering av trepartssamarbeidet
  - Lovfesting av SRY og faglige råd videreføres ikke
  - Y-nemndenes innflytelse justeres

SRY mener utvalgets forslag om å legge større vekt på samfunnets og arbeidslivets behov for kompetanse og en tydeligere plikt for fylkeskommunen til å formidle lære plass er positivt. Videre er forslaget om at lærlinger skal få tilgang til rådgivning viktig.

SRY er svært skeptisk til utvalgets forslag om at opplæringskontorer ikke skal reguleres i opplæringsloven. SRY er også uenig i utvalgets forslag om at det ikke er behov for å regulere trepartssamarbeidet i opplæringsloven, og at lovfesting av SRY og de faglige rådene ikke videreføres.

SRY vil avgi høringsuttalelse til utredningen og fokusere på forslag som omhandler videregående opplæring innen fag- og yrkesopplæring.

Vedtak

Informasjonen tas til orientering. Videre oppfølging diskuteres under SRY- sak V1-1-20.

3. Behandling av vedtakssaker

SRY- sak V1-1-20   Organisering av høringsarbeidet med Liedutvalget og Opplæringslovutvalget i SRY og faglige råd

SRY har besluttet at rådet ønsker å avgi hørings svar til NOU 2019:25 Med rett til å mestre (Lied utvalget og NOU 2019:23 Ny opplæringslov (Opplæringslovutvalget)). Sekretariatet hadde skissert alternative måter å organisere arbeidet på.

1. Det legges opp til et fellesmøte/ workshop mellom SRY og representanter fra de faglige rådene. Det inviteres inntil tre representanter fra de ulike faglige råd sammen med SRYs medlemmer til å delta. I forkant av workshopen rigger sekretariatet en prosess i de faglige rådene slik at rådene bringer inn sine innspill til workshopen. Som en oppfølging av workshopen kan det settes ned en arbeidsgruppe med representanter både fra SRY og faglige råd til å utforme en høringsuttalelse. Høringsuttalelsen sluttbehandles på SRY møte 2. april 2020.
2. Det kan settes ned en arbeidsgruppe med medlemmer fra SRY som legger frem en innstilling for behandling i SRY møte. Denne arbeidsformen har gitt gode uttalelser fra SRY tidligere. Dette kombinert med en innspills prosess i forkant fra alle SRYs medlemmer og kan være en måte å organisere arbeidet på.
3. SRY overlater til organisasjonene å uttale seg om NOUene.

SRY mener det er viktig å avgi høringsuttalelser til de to NOUene og vil konsentrere seg om forslag og problemstillinger relatert til fag- og yrkesopplæringen. Det ble foreslått at SRY avholder en workshop der de to NOUene behandles. Med bakgrunn i innspillene vil SRY sette ned en arbeidsgruppe som sammenfatter innspillene høringsuttalelser fra SRY.

Høringsuttalelsene behandles i SRY møte 11. juni 2020.

Vedtak

Det avholdes en workshop 30. mars for SRYs medlemmer der Lied utvalget og opplæringslovutvalgets NOUer behandles.

SRY- sak V2-1-20   Godkjenning av referat fra SRY møte 3.12.2019

Vedtak

Referat fra SRY møte 3.12.2019 enstemmig godkjent.

SRY- sak V3-1-20   Høring - NOU 2019: 19 Jenterom, gutterom og mulighetsrom

NOU 2019: 19 Jenterom, gutterom og mulighetsrom er nå lagt ut til høring. NOUen utreder likestillingsutfordringer barn og unge møter på flere viktige arenaer.

Utvalget foreslår blant annet:

- Kunnskapsdepartementet piloterer en ordning med likestillingsstipend for det underrepresenterte kjønn på svært kjønnskjeve utdanninger i videregående opplæring.
- Arbeid for bedre kjønnsbalanse tas eksplisitt inn i mandatet til Samarbeidsrådet for yrkesopplæring (SRY) og de faglige rådene
- Kunnskapsdepartementet pålegger skoleeiere et særlig ansvar for å følge opp elever som har valgt utradisjonelt. Udir bør utvikle veiledere til skoleeier/skoler og lærere om hvordan de best kan følge opp elevene i løpet av skole- og lærlingetiden.
- Myndighetene etablerer en tilskuddsordning som lærlingebedrifter kan søke på for å tilrettelegge for lærlinger av det underrepresenterte kjønn.
- Fylkeskommunene etablerer nettverk for underrepresenterte kjønn i svært kjønnskjeve yrkesfag. Myndighetene bør også opprette en tilskuddsordning som arbeidstakerorganisasjoner og arbeidsgivere kan søke på for å etablere nettverk for de som er ute i arbeidslivet

SRY er enige om å konsentrere sitt høringssvar om NOUens forslag om at arbeid for bedre kjønnsbalanse foreslås eksplisitt inn i mandatet til SRY og de faglige rådene.

Vedtak

Basert på diskusjonen i SRY utarbeider fagansvarlig utkast til høringssvar. Høringssvaret sendes på kort høring til SRYs medlemmer før oversendelse til departementet.

4.   Behandling av orienteringssaker

SRY- sak O1-1-20   Den teknologiske skolesekken

Trond Ingebretsen fra Udir orienterte om digitalisering i skolen og de ulike tiltakene Udir har iverksatt. Her kan nevnes den teknologiske skolesekken, digitalt «fotavtrykk» i læreplanene, eksempler på god praksis i pedagogisk bruk av IKT, FEIDE 2.0 og Utdanning.no Regjeringen har også publisert digitaliseringsstrategi for grunnopplæringen 2017 – 2021. Strategien omtaler fag- og yrkesopplæringen med å gi yrkesfaglærere faglig oppdatering i ny teknologi, gjennom hospitering og kurs i regi av arbeidslivet.

Sikre at fag- og yrkesopplæringen møter endringer som følge av ny teknologi. SRY understreket i denne sammenhengen behovet for økonomisk støtte til læremiddelutvikling i fag- og yrkesopplæringen i tiden som kommer.

Vedtak

Informasjonen tas til orientering

SRY- sak O2-1-20   Årsrapport 2019 og foreløpig plan 2020 fra SRYs internasjonale gruppe

SRYs internasjonale gruppe gav en detaljert presentasjon av sitt arbeid i 2019 og foreløpig plan for 2020. Gruppen har og vil arbeide videre med temaer som VET for the future, Skills agenda for the future, Centres of Vocational excellence (CoVE), Skills week/EAfA og EEA og Erasmus+

Vedtak

Informasjonen tas til orientering. SRY slutter seg til gruppens plan for 2020.

SRY- sak O3 -1-20   Kunnskapsdepartementet orienterer om aktuelle saker

KD informerte den nye politiske ledelsen i Kunnskapsdepartementet. Ny Kunnskaps- og integreringsminister er Guri Melby.

Kunnskapsdepartementet har startet arbeidet med en ny stortingsmelding. Departementet vil blant annet legge NOUene fra Lied utvalget og Opplæringslovutvalget til grunne for arbeidet. Partene i arbeidslivet er invitert til en referansegruppe for arbeidet. KD ønsker videre å løfte temaer og problemstillinger i meldingsarbeidet inn i SRY for diskusjon.

Vedtak

Informasjonen tas til orientering

SRY- sak O4-1-20   Orientering om møte mellom leder og nestleder i SRY og Udir 19.12.2019 og 10.1.2020 vedrørende læreplanarbeidet

Leder og nestleder i SRY gav en muntlig orientering om møtene med Utdanningsdirektoratet 19.12. 19 og 10.1.20. I møtene ble fremdriftsplanen for arbeidet med læreplaner for Vg2 og Vg3 og hva avgjørende innflytelse på Vg3 innebærer drøftet. Møtene har vært positive og NHO og LO har gjenopptatt arbeidet med læreplanene i de faglige rådene.

Faglige råd vil involveres videre i arbeidet med planlegging av fremdrift innenfor de forskjellige utdanningsprogrammene. Utdanningsdirektoratet vil sammen med de faglige rådene vurdere behov for å involvere medlemmer av læreplangrupper for å arbeide videre med kvalitetssikring av språk og faglig innhold i læreplaner på Vg2 og Vg3 innenfor de ulike utdanningsprogrammene. I de tilfeller hvor det er behov for å involvere medlemmer fra læreplangrupper, vil disse kontaktes nærmere.

Vedtak

Informasjonen tas til orientering

SRY- sak O5-1-20

Utdanningsdirektoratet orienter om læreplanarbeidet i fagfornyelsen:

- ✓ **Ny fremdriftsplan for læreplanarbeidet Vg2 og Vg3**
- ✓ **Prinsipper for avgjørende innflytelse på faglig innhold i læreplaner Vg3 for fagfornyelsen**
- ✓ **Status og videre prosess med fordypningsområder Vg3**

Basert på møter med SRYs ledelse 19.12. 19 og 10.1.20. presenterte Udir ny fremdriftsplan for læreplanarbeidet Vg2 og Vg3. Læreplanene planlegges sendt på høring 15. august 2020. I samarbeid med faglige råd utformes det individuell fremdriftsplan for det enkelte utdanningsprogram.

I arbeidet med å tydeliggjøre hva som ligger i avgjørende innflytelse på det faglige innholdet i læreplaner Vg3 ligger Retningslinjer for samarbeid – SRY, Faglige råd og Udir ligger til grunn. Dersom det oppstår uenighet om faglig innhold i læreplanene på Vg3 skal følgende prinsipper legges til grunn:

Prinsipper ved uenighet om faglig innhold i læreplanene på Vg3

- ✓ Uenigheter skal skriftliggjøres og begrunnes med bakgrunn i rammene:
- ✓ opplæringsloven eller forskrift
- ✓ økonomiske konsekvenser
- ✓ konsekvenser for innhold og struktur på Vg1 og Vg2
- ✓ føringer gitt i fagfornyelsen for yrkesfag (ny tilbudsstruktur, overordnet del, sentralt innhold, retningslinjer for utforming av læreplaner i LK20 og LK20S)
- ✓ Uenigheter skal i utgangspunktet løses gjennom dialog på lavest mulig nivå

Prosedyre ved uenighet om faglig innhold i læreplanene på Vg3:

- ✓ Uenigheten løses på saksbehandlernivå mellom FR og Udir
- ✓ Leder i Udir blir koblet på, deltar på møte i AU for å finne en løsning
- ✓ Saken blir behandlet på ledernivå, Udir og organisasjonene
- ✓ Udir og FR løfter saken til KD

Direktoratet har i arbeidet med fordypningsområder Vg3 gjennomført to møter med den partssammensatte arbeidsgruppen. Udir og den partssammensatte arbeidsgruppen er enige om å videreutvikle arbeidsgruppens forslag til modell A. Konkret beskrivelse av modell er sendt til arbeidsgruppen for innspill og vil bli behandlet på ledermøte i Udir. Anbefaling oversendes KD i februar/mars.

SRY er glad for at prosessen i læreplanarbeidet nå ser ut til å ha løst seg og at arbeidet med fordypning Vg3 gjøres i tett samarbeid med den partssammensatte arbeidsgruppen.

Vedtak

Informasjonen tas til orientering.

Vår saksbehandler: Karl Gunnar Kristiansen
E-post: kgk@udir.no

Vår dato:
27.03.2020
Vår
referanse:
2020/

Deres dato:

Deres
referanse:

SRY-møte 2 2020

Dato: 31.3.2020
Sted: Teams – Elektronisk møteplattform

SRY-sak O6-2-20	Fremdrift og status for arbeidet i fagfornyelsen for yrkesfag - Læreplanarbeidet
Dokument	Til orientering
Innstilling	SRY tar informasjonen til orientering
Vedlegg/ link	Ingen

Bakgrunn for saken

SRY er opptatt av å følge fremdrift og status for arbeidet i fagfornyelsen for yrkesfag. Victoria Katarina Solheimsnes fra Utdanningsdirektoratet vil orientere om fremdrift og status for arbeidet på møtet.

Forslag til vedtak

SRY tar informasjonen til orientering.

Vår saksbehandler: Karl Gunnar Kristiansen
E-post: kgk@udir.no

Vår dato:
27.03.2020
Vår
referanse:
2020/

Deres dato:

Deres
referanse:

SRY-møte 2 2020

Dato: 31.3.2020
Sted: Teams – Elektronisk møteplattform

SRY-sak D3-2-20	Læringsituasjonen - orientering om status og drøfting av tiltak
Dokument	Til orientering og diskusjon
Innstilling	Vedtak utformes etter behandling i SRY møtet.
Vedlegg/ link	<ul style="list-style-type: none"> • Innspill til møte med Kunnskapsministeren 26.3.2020 fra SRYs leder og nestleder • Korona pandemien – Notat til KD om fag- og yrkesopplæringen

Bakgrunn for saken

Med bakgrunn i Korona pandemien har det kommet en rekke henvendelser både til partene i arbeidslivet og til Udir om ulike problemstillinger knyttet til elever og lærlinger. SRYs ledelse har fulgt situasjonen og gitt innspill til tiltak i møte med Kunnskapsministeren 26.3.2020.

Parallelt har Udir også jobbet med utfordringsbildet og oversendt sine tilrådninger til departementet. Leder og nestleder i SRY har også gitt innspill på notatet.

Vedlagt finner dere de to dokumentene. Basert på disse drøfter SRY videre oppfølging av saken.

Forslag til vedtak

Vedtak utformes etter behandling i SRY møtet.

Til Kunnskapsdepartementet

Lærlinger og deres opplæring: Utfordringsbildet mars 2020 i sammenheng med korona – tilrådninger om mulige tiltak

Situasjonen vi nå står i rammer lærlingene som har lærekontrakt og de ungdommene som søker læreplass i 2020. I 2019 var det totalt 45 323 lærlinger i bedrifter (antall løpende kontrakter). For 2020 er det 92 000 søkere til yrkesfag.

Lærlings situasjonen er til dels kompleks ved at disse er i opplæring utenfor skolen og i ulike bedrifter. Dette innebærer at det er mange aktører involvert, der mulige tiltak ligger i eller kan ha implikasjoner i flere sektorer. Det er gjennomført en mini-kartlegging blant noen relevante samarbeidspartnere, og innspill og spørsmål Udir har fått den siste tiden er gjennomgått systematisk. Leder og nestleder i SRY og leder i FFU har kommet med innspill på notatet.

Nedenfor beskrives noen utfordringer med tanke på lærlinger og deres opplæringssituasjon. Det skisseres noen mulige løsninger og det gis konkrete tilrådninger for å imøtekomme det skisserte utfordringsbildet. Når vi bruker uttrykket "dispensasjon" nedenfor kan dette bety en midlertidig endring i forskrift til opplæringsloven. Vi drøfter fordeler og ulemper/risiko ved ulike tiltak så langt vi har grunnlag til å gjøre det.

Følgende hovedutfordringer drøftes: Fag- og svenneprøver blir ikke gjennomført etter planen, permittering fører til brudd i opplæringstiden eller oppsigelse av lærekontrakter og formidling av læreplasser for høsten 2020 kan bli forsinket. I tillegg løfter vi utfordringer knyttet til tilrettelegging av opplæring og vurdering knyttet til yrkesfaglig fordypning (YFF) og yrkesfaglige programfag.

Hovedutfordring nr. 1: Fag- og svenneprøver blir ikke gjennomført etter planen

Planlagte fag- og svenneprøver er avlyst slik at fylkeskommunene står i fare for å ikke få gjennomført prøven som tiltenkt. Utfordringsbildet er tre-delt:

1) Planlagte fag- og svenneprøver er avlyst slik at fylkeskommunene står i fare for å ikke få gjennomført prøven innenfor den **tidsrammen som følger av regelverket**, med de følger det har for den enkelte elev. Etter forskrift til opplæringsloven § 3-48 andre ledd er hovedregelen at fag- eller svenneprøver skal avholdes før utløpet av læretiden, men ikke tidligere enn tre måneder før læretiden er over.

Mulig tiltak: Midlertidig dispensasjon fra kravet om tidspunkt for avholdelse av prøven.

Dette skal gjelde alle lærlinger, og ordningen kan være frivillig. For enkelte yrkesgrupper kan det være behov for et slikt tiltak ganske raskt. Det er eksempelvis meldt inn at det er bekymring for kapasiteten på helsearbeidere, herunder blant annet ambulanséfaget og helsearbeiderfaget. Det kan derfor bli et raskt behov for midlertidig dispensasjon for bestemte og samfunnskritiske yrkesgrupper, slik at lærlinger kan gå opp til fagprøven på et tidligere tidspunkt.

Vurdering: Kandidater får ikke gjennomført prøven innenfor det tidsrommet de har krav på, og får da ikke avsluttet utdanningen sin innen planlagt tid. Ved en dispensasjon avkortes opplæringstid i bedrift for lærlinger som vurderes som klare til å avholde fagprøve før utløpet av læretiden. Dette kan avhjelpe det store trykket på avholdelse av fagprøver for fylkeskommunene som vil komme dersom situasjonen blir langvarig. Fylkeskommuner og lærebedrifter kan da avholde fagprøven etter opprinnelig plan etter en vurdering av kandidatens nivå, på tross av at kandidaten ikke har fått full

opplæring. Tiltaket må sees i sammenheng med en midlertidig dispensasjon fra krav om forlenget læretid og krav om prøvenemndas fysiske tilstedeværelse (se nedenfor).

Det kan være vanskelig å vurdere hvem som er klare for å avlegge fagprøven tidligere enn ellers. Dersom vurderingen skal bero på skjønn, kan det bli lokale forskjeller. Dette kan også medføre en større risiko for at kandidater ikke består fagprøven, noe som vil kunne påvirke fylkeskommunenes kapasitet ettersom kandidatene har rett til å ta fagprøven på nytt innen seks måneder, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-59. En annen risiko ved dette tiltaket kan være en svekket oppslutning om verdiskapningsdelen av opplæringstiden i bedrift. Det er bred enighet om 2+2-modellen og organiseringen av læretid som 1 års opplæring og 1 års verdiskapning.

2) Kravet om **prøvenemndas fysiske tilstedeværelse** ved gjennomføringen av fag- og svenneprøver skaper utfordringer for fylkeskommunene. Etter forskrift til opplæringsloven § 3-54 skal hele prøvenemnda skal være til stede på prøvestedet ved prøvestart og prøveslutt. Selv om mange fag- og svenneprøver nå er avlyst kan muligens prøven være mulig å avholde i enkelte mindre lærefag. Slik situasjonen er i dag med reiserestriksjoner og smitterisiko, er det derimot vanskelig for prøvenemnda å reise til prøvestedet. Prøvenemndene vil dessuten kunne få kapasitetsproblemer til å håndtere antall prøver som skal avvikles når situasjon er over. Dersom koronasituasjonen vedvarer, vil dessuten kravet til fysisk tilstedeværelse innebære en smitterisiko. Udir får for tiden flere henvendelser, særlig fra Fylkeskommuner, der gjennomføring av prøver og fysisk tilstedeværelse er ett tema som de ønsker en rask avklaring på. Eksempelvis ønsker Oslo kommune å gjennomføre prøve på Skype allerede tirsdag etter påske.

Mulig tiltak: Alternativ gjennomføring av fag- og svenneprøven. Dette vil innebære midlertidig dispensasjon fra kravet om prøvenemndas fysiske tilstedeværelse. Innen enkelte fag kan det være aktuelt å vurdere gjennomføringen av fagprøven på video/Skype el., eventuelt alternative fysiske prøvestasjoner, mens for andre fag vil ikke dette være faglig forsvarlig. I en eventuell videre utredning vil man måtte se på om og hvordan dette kan gi ulike utslag i ulike fag. Der det er forsvarlig kan teknologien gi mulighet for at de lærefagene som kan gjennomføres på denne måte, kan avvikles innen normert tid. Dette kan bidra til å lempe på de utfordringene fylkeskommunene vil kunne få med opphoping av fagprøver på sikt.

Et annet tiltak kan være massegjennomføring gjennom prøving av flere kandidater samtidig innen ett eller flere fag. Gjennomføring av fagprøver etter at koronasituasjonen har stabilisert seg vil bidra til å redusere risiko for smitte, selv om dette betyr at prøven må avholdes etter opplæringstiden i bedrift er avsluttet. Opprettelse av flere midlertidige prøvenemnder som bidrar i en intensiv periode med gjennomføringen av fag- og svenneprøver kan være et viktig tiltak.

Vurdering: Det er noe risiko ved digitalfag- og svenneprøve gjennom Skype el.lign. Skolene kan ha ulik tilgang til utstyr og kompetanse til å bruke dette. Manglende oppfølging under prøven kan virke ulikt på ulike kandidater og gi ulike utslag i ulike fag. En eventuell massegjennomføring forutsetter på sin side tilstrekkelig kapasitet. Samtidig har vi inntrykk av at dette er mulig og ønskelig å få til og at det flere steder er god digital kompetanse og tilstrekkelig utstyr. Dersom disse tiltakene gjennomføres, vil det sannsynligvis kunne lette trykket for de som gjennomfører fag- og svenneprøven, og dermed frigjøre kapasitet til de som av ulike årsaker ikke kan gjennomføre digitalt. Da § 3-54 (tidligere § 3-58) sist var på høring, foreslo Udir følgende: «Vi foreslår å endre forslaget slik at minst ett medlem må være på prøvestedet ved oppstart, men hele nemnda må være tilgjengelig. Dette åpner for bruk av teknologiske løsninger/hjelpemidler, og kan løse noen av utfordringene som høringsinstansene viser til.»

En massegjennomføring ved at flere kandidater tar prøven samtidig kan gjennomføres både digitalt og gjennom fysisk tilstedeværelse. Massegjennomføringer fordrer at det er tilstrekkelig med utstyr og tilstrekkelig kapasitet i prøvenemnder. Dette fordrer at arbeidslivet mobiliserer blant medlemmene i prøvenemndene for å se på muligheter for å øke kapasiteten til gjennomføring og sluttvurdering.

3) Manglende gjennomføring av fag- eller svenneprøver planlagt våren 2020 vil få **særskilte ringvirkninger for noen enkeltgrupper**. Disse gruppene kan deles inn i tre:

- a. De som ønsker å ta påbygging til generell studiekompetanse. Ved utsatt opplæring i bedrift og fagprøve oppfylles ikke kravet om at fag- og yrkesopplæringen må være «fullført og bestått», jf. opplæringsloven § 3-1 ellefte ledd.
- b. For elever som tar yrkesfaglig studiekompetanse (YSK-elever) og som ikke får avviklet fag- og svenneprøven før sommeren, kan få utfordring med opptak til høyere utdanning.
- c. Lærlinger som ønsker å gå y-veien (inntak til høyskole på grunnlag av bestått fagprøve), for eksempel ingeniørstudier, vil også få en utfordring.

Mulig tiltak: Midlertidig dispensasjon fra kravet om fullført og bestått for å kunne starte på påbygg. Dette vil kunne bidra til at de som ikke får avviklet prøven før sommeren, likevel få mulighet til å starte på påbygg som tiltenkt slik at disse ikke blir ett år forsinket. Et annet tiltak for denne gruppen er midlertidig dispensasjon fra kravet om tidspunktet for avvikling av prøven (se punkt 1 over), slik at noen kandidater får avsluttet den yrkesfaglige utdanningen sin innenfor normert tid. Tiltaket må sees i sammenheng med en midlertidig dispensasjon fra kravet om prøvendenemndas fysiske tilstedeværelse (se over) og midlertidig dispensasjon fra krav om forlenget læretid (se nedenfor).

Når det gjelder YSK-elevene får de vitnemål for generell studiekompetanse (med dispensasjon fra kroppsøvingfaget), selv om de ikke har avlagt fagprøven. De oppfylder derimot ikke kravene til førstegangsvitnemål, ettersom opplæringen skjer over fire år. Det fremgår derimot av forskrift om opptak til høyere utdanning § 7-2 første ledd andre punktum at de er en del av førstegangskvoten, dersom de har oppnådd generell studiekompetanse på bakgrunn av vitnemål fra yrkesfag som er fullført og bestått på normal tid. Manglende fagprøve innebærer altså at YSK-ene ikke faller innenfor førstegangskvoten, og dette kan derfor få betydning for opptak til høyere utdanning.

Dersom YSK elever som ikke får avlagt fagprøven skal kunne søke opptak til høyere utdanning etter førstegangskvoten, må opptaksforskriften endres. Et mulig tiltak for lærlinger som ønsker å gå y-veien, er å eksempelvis åpne opp for betinget opptak.

Vurdering: De samme vurderingene som er nevnt under punkt 1 over, gjør seg også gjeldende her. I tillegg kan vi risikere at en midlertidig dispensasjon fra opplæringsloven § 3-1 ellefte ledd kan føre til at kandidater velger bort fagprøven, og kun fokuserer på fagene som må gjennomføres på påbygg. Det vil altså kunne være risiko for frafall på yrkesfag.

Tilråkning hovedutfordring nr. 1:

Det er tre mulige juridiske løsninger her, som henger sammen:

1. Midlertidig dispensasjon fra bestemmelsen i forskrift til opplæringsloven § 3-54 om at hele prøvenemnda skal være til stede på prøvestedet ved prøvestart og prøveslutt.
2. Midlertidig dispensasjon når det gjelder kravet om at prøver skal avvikles tidligst 3 måneder før og seinest innen utløpet av læretiden, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-48.
3. Midlertidig dispensasjonshjemmel fra kravene i opplæringsloven § 3-1 ellefte ledd, som gir mulighet for påbygging til generell studiekompetanse selv om vilkårene ikke er oppfylt.

Utdanningsdirektoratet anbefaler å gå videre med forslagene til midlertidig dispensasjoner. Vår erfaring er at dette er tiltak som forventes, og vil ha stor støtte. En eventuell videre utredning bør involvere aktører som fylkeskommuner, SRY, Faglige råd og opplæringskontorer.

Hovedutfordring nr. 2: Permittering fører til brudd i opplæringstiden eller oppsigelse av lærekontrakter

Lærlinger som blir permittert står i fare for å ikke oppfylle kravet om at de må fullføre opplæringstiden i samsvar med forskrift til opplæringsloven § 3-48. Etter forskrift til opplæringsloven § 3-48 andre ledd må kandidatene "fullføre læretida" for å få dokumentasjon på yrkeskompetanse. Ved lengre avbrudd i opplæringstiden i bedrift skal denne iht. gjeldende regelverk forlenges tilsvarende, slik at kandidaten får den opplæringen som kreves etter læreplanen for det aktuelle lærefaget. En annen problemstilling som melder seg i forbindelse med forlenget læretid er vurdering av lærlingtilskudd og formidling (se nedenfor).

Noen lærlinger har læreplass i bedrifter som ikke lenger kan gi opplæring eller som går konkurs. Dermed er det risiko for at flere lærekontrakter heves. For at en kontrakt kan heves, må fylkeskommunen samtykke. Lærlingene har rett til å fullføre opplæringen selv om kontrakten heves, men fylkeskommunen må da finne andre løsninger. Vg3 i skole kan bli et alternativ. Enkelte lærlinger kan finne en ny læreplass i en annen bedrift, og fullføre opplæringen der. Vi kan trolig ikke forvente sistnevnte vil gjelde mange lærlinger, da bedriftene som sliter økonomisk og må heve lærekontrakter ofte er innen samme sektor.

Mulige tiltak:

- Dispensasjon fra krav om å forlenge opplæringstiden på grunn av permittering. Formålet med en eventuell dispensasjon er å møte utfordringer knyttet til det store omfanget av permitteringer, ikke ulempene for den enkelte lærling.
- Gi tilskudd til lærebedrifter også i perioden der lærlingen er permittert.

For lærlinger som får sin opplæringskontrakt hevet vil økt bruk av Vg3 i skole bli et alternativ. Dette er en kostbar og arbeidskrevende løsning for fylkeskommunene, og det er også ulemper knyttet til kvaliteten på opplæringen.

Vurdering: Så fremt det er mulig å gjennomføre fag- og svenneprøven, vil lærlinger få fullført sin utdanning innenfor tilnærmet normert tid. Oppmelding av kandidater til fag- og svenneprøve gjøres av lærebedrift eller opplæringskontor, og vil i de fleste tilfeller være basert på en vurdering av om kandidaten har mulighet til å bestå. Dersom det gis dispensasjon kan fylkeskommunene også be bedriftene gjøre en ny vurdering av hvorvidt kandidaten er klar for å gå opp til prøven på tross av avbruddet i læretiden. Dette vil gjelde andreårs lærlinger som er på slutten av sin opplæringstid. Førsteårs lærlinger som er permitterte vil forvente at opplæringstiden i bedriften forlenges, og da kan dispensasjon om å forlenge læretiden være særlig aktuell.

Det kan bli stilt spørsmål ved at lærlinger som rammes av koronasituasjonen ikke har møtt krav om forlengelse av læretiden, mens lærlinger i senere år som rammes av sykdom av tilsvarende lengde ikke har fått samme mulighet. En eventuell dispensasjonshjemmel må derfor være tydelig på at dette kun gjelder de som er rammet av situasjonen knyttet til Koronaviruset. Videre er det en risiko for at kandidater som går opp til fag- eller svenneprøven ikke er faglig klar for dette på grunn av mindre opplæring. Kandidatene som stryker har rett til å gå opp til ny fagprøve innen seks måneder, der fylkeskommunen har ansvaret for gjennomføringen. Dette kan som nevnt over potensielt påføre fylkeskommunene ekstra arbeid. Det er en viss risiko for økt frafall hos førsteårs lærlinger som får forlenget opplæringstid. Dette kan også føre til at bedrifter har mindre mulighet til å ta inn nye lærlinger til høsten. Videre viser vi til at individuelle vurderinger kan skape fylkesvise ulikheter.

Fylkeskommunen er ansvarlig for at lærlingen får oppfylt sin rett til å få fullført opplæringen, og må hjelpe lærlingen til å finne en ny lærebedrift. Dersom dette ikke er mulig plikter fylkeskommunen å tilby opplæring i skole. Dette er som nevnt over kostbart og arbeidskrevende for fylkeskommunene, i tillegg til at fagbrev etter Vg3 i skole kan ha mindre status i noen sektorer. Det er lite sannsynlig at fylkeskommunene har tilgang på riktig utstyr for å gi opplæring på Vg3-nivå i alle fag. Statistikken viser at elevene som går et alternativ Vg3-løp i skole bruker lenger tid på å fullføre, og flere styrker til fagprøven sammenlignet med lærlinger. Fordi elevene ikke har verdiskapning, varer opplæringen i ett år. Bruk av utplassering i bedrift og forlengelse av opplæringstiden kan være tiltak for å sikre at kvaliteten på opplæringen blir god nok. Dette er muligheter som allerede ligger innenfor fylkeskommunenes lokale handlingsrom. Selv om vi kan forvente at omfanget øker, har fylkeskommunene allerede utstrakt erfaring med bruk av alternativ Vg3 i skole. Det kan derimot være spørsmål knyttet til finansiering av et økt omfang av alternativ Vg3 i skole, se vurdering nedenfor.

Tilråkning hovedutfordring nr 2:

Utdanningsdirektoratet anbefaler dispensasjon fra krav om å forlenge opplæringstid for permitterte lærlinger. Tiltaket vurderes å møte deler av utfordringsbildet og å være gjennomførbart. Flere sentrale aktører har spilt inn ønske om denne dispensasjonen, noe som antyder at dette møter et uttalt behov.

Vi anbefaler at vi løpende vurderer økt finansiering og veiledning knyttet til økt omfang av alternativ Vg3 i skole rettet mot fylkeskommunene for elever som har fått sin lærekontrakt hevet.

Hovedutfordring nr. 3: Formidling av læreplasser for høsten 2020 kan bli forsinket

Det er sannsynlig at mengden permitteringer og behov for forlengelser av opplæringstid i bedrift vil være av et slikt omfang at det også rammer nye søkere til læreplass i år. Det er dermed en risiko knyttet til at formidling til læreplass høsten 2020 kan bli forsinket. Bedrifter som sliter økonomisk kan også vegre seg for å ta inn nye lærlinger. Dette kan føre til et ytterligere press for fylkeskommunene på å ta i bruk alternativ Vg3 i skole. Elever som mottar dette tilbudet vil kunne få en lærekontrakt i løpet av skoleåret.

Vi har fått informasjon om at enkelte fylkeskommuner har en praksis om at elevene mister ungdomsretten hvis lærekontrakten blir signert etter en gitt dato. Dermed vil basistilskudd 2 utløses til lærebedriftene, som er betydelig lavere enn basistilskudd 1. Dette kan bli en ytterligere barriere for lærebedriftene i sine vurderinger om å ta inn lærlinger i en allerede økonomisk utfordrende situasjon.

Mens enkelte sektorer sliter økonomisk, er det i andre sektorer et stort behov for arbeidskraft og for lærlinger. Dette vil først og fremst gjelde innen helsesektoren, og vi har mottatt flere konkrete innspill om at dette er særlig aktuelt innen ambulanséfaget og helsearbeiderfaget, og at det er ønskelig med en snarlig avgjørelse. En problemstilling som har meldt seg er om fylkeskommuner kan tegne lærekontrakt med søkere som i utgangspunktet ikke er kvalifisert for å starte i lære.

Mulige tiltak:

- Øke det statlig finansiert tilskuddet til lærebedrifter for å sikre formidling av nye lærlinger til høsten
- Målrettede stimuleringstilskudd til særlig utsatte lærebedrifter
- Tilskudd til fylkeskommunen rettet mot å intensivere arbeidet med formidling og rekruttering av nye lærebedrifter
- Vurdere løpende økte tilskudd til fylkeskommunene slik at de kan øke omfang av Vg3 i skole
- Midlertidig dispensasjon for å kunne tegne lærekontrakt med kandidater som i utgangspunktet ikke er kvalifisert i henhold til læreplanen for det aktuelle lærefaget.
- Midlertidig dispensasjon for at elever først kan ta Vg3 påbygg til generell studiekompetanse og så begynne i lære året etterpå.

Vurdering: Et mulig tiltak er å midlertidig øke tilskudd til lærebedrifter for å ta inn lærlinger. Dette er derimot et lite målrettet tiltak når det ikke er alle sektorer som har utfordringer knyttet til permitteringer og oppsigelse av lærekontrakter. Tiltaket er også potensielt svært kostnadskrevenne. Samtidig vet vi lite om effekten, altså om økte tilskudd faktisk fører til en reell økning i antall læreplasser. Et alternativ er å gi målrettede ekstratilskudd til særlige sektorer som sliter økonomisk. Dette kan derimot være kostnadskrevenne og vanskelig å håndtere og administrere innenfor en kort tidsperiode. Vår vurdering er at dette er et tiltak som kan vurderes videre utover våren.

Udir tildeler i år som i fjor 12,5 millioner kroner til fylkeskommuner for rekruttering av lærebedrifter (tildelingsbrev 2020). Det kan vurderes om dette tilskuddet bør økes for 2020 gjennom en ekstrabevilgning. Vi kan forvente at fylkeskommunens arbeidsmengde med å formidle elever til læreplass øker betraktelig. Dermed er dette et tiltak som kan ha virkning på kort sikt. Økte bevilgninger til fylkeskommunen bør også vurderes utover året som følge av et potensielt økt omfang av elever som går et alternativ Vg3-løp i skolen. Dette gjelder særlig for å tilrettelegge for at elevene kan få et toårig opplæringstilbud.

En midlertidig betinget dispensasjon for å tegne lærekontrakt med kandidater som i utgangspunktet ikke er kvalifisert kan være et aktuelt virkemiddel innen enkelte lærefag, i første omgang ambulanséfaget og helsearbeiderfaget. En slik dispensasjon kan vurderes gitt at kandidaten fullfører og består teoridelen som mangler før vedkommende går opp til fag/svenneprøve. Ekstra oppfølging til en slik gruppe lærlinger vil være viktig for å sørge for at de får nødvendig opplæring i en krevende

situasjon. Det kan være aktuelt å gå videre i dialog med Faglig råd for helse og oppvekstfag om denne problemstillingen.

Videre kan offentlige virksomheter oppfordres til å øke lærlingeinntaket innen sektorer der det er mange elever som står uten læreplass. Lærlingeklausulen setter føringer for at bedrifter som tar offentlige kontrakter må ha lærlinger ansatt på produksjonen. Denne klausulen må overholdes også i perioden som kommer.

Et annet aktuelt virkemiddel kan være en midlertidig dispensasjon som gir elever adgang til å først ta Vg3 påbygg til generell studiekompetanse, og for så kunne tegne en lærekontrakt innenfor ungdomsretten senere. Dette vil si at lærebedrifter mottar basistilskudd 1 for disse lærlingene. Dette er et relativt begrenset tiltak i omfang som først og fremst vil være aktuelt for en gruppe elever som har motivasjon og teoretiske forutsetninger for å fullføre et krevende påbyggår. Dette tiltaket er en midlertidig utvidelse av ungdomsretten til videregående opplæring og vil være kostnadskreven for fylkeskommunen.

Tilråkning hovedutfordring nr 3:

Utdanningsdirektoratet anbefaler å løpende følge formidlingen av elever til læreplass utover våren og høsten og vurdere hensiktsmessige virkemidler. I første omgang kan det være særlig aktuelt å øke bevilgninger til fylkeskommunen for å intensivere arbeidet med å formidle elever, rekruttere nye lærebedrifter og tilby alternative Vg3-løp i skolen. Videre kan målrettede stimuleringsstilskudd mot særlig utsatte sektorer, og vurdering av midlertidig dispensasjon for å tegne lærekontrakt med kandidater som ikke er kvalifisert innen spesifikke lærefag vurderes.

Hovedutfordring nr. 4: Tilrettelegging av opplæring og vurdering knyttet til yrkesfaglig fordypning (YFF) og yrkesfaglige programfag

1) **Opplæring og vurdering i YFF:** Formålet med yrkesfaglig fordypning (168 årstimer) er blant annet å gi elevene mulighet til å prøve ut ett eller flere aktuelle lærefag slik at de kan få et godt grunnlag for å velge lærefag. De skal få erfaring med innhold, oppgaver og arbeidsmåter som karakteriserer yrkene utdanningsprogrammet kvalifiserer dem for, og få mulighet til å fordype seg i kompetansemål fra læreplanene på Vg3-nivå. Elever får standpunktvurdering i faget, og det er en viktig del av vurderingsgrunnlaget for lærebedrifter når de vurderer hvem de skal ta inn som lærlinger.

Ettersom en rekke bedrifter har stengt har en betydelig andel av elevene på Vg1 og Vg2 i de yrkesfaglige utdanningsprogrammene mistet sitt tilbud om YFF-opplæring i bedrift. En konsekvens av dette er at den enkelte skole må gi et YFF-tilbud til mange elever på Vg1 og Vg2. I den nåværende situasjonen der skolene er stengt og skolearbeidet foregår hjemme er det utfordrende å tilby opplæring i tråd med forskriften. Det er også utfordrende å få et tilstrekkelig vurderingsgrunnlag til å sette standpunkt. Utfordringene i YFF er det samme som i yrkesfaglige programfagene, men gjør seg særlig gjeldende i YFF da opplæringens grunnpremiss er at den skal ha nærhet til arbeidslivet.

Mulige tiltak: På kort sikt er det mulig å gi yrkesfaglærere råd og veiledning for gjennomføring av YFF. Skolene har mulighet til å periodisere undervisningen og legge et hovedfokus på fellesfagene og den teoretiske delen av programfagene, som vil være medkompatibelt med skolearbeid hjemme. Et kortsiktig tiltak er at opplæringen i YFF flyttes til mai. Dette forutsetter at situasjonen med stenging av skoler ikke utsettes ytterligere. På lenger sikt, avhengig av utvikling i smittevernsituasjon, kan man vurdere å delvis åpne verkstedene for elevene slik at mindre grupper på opptil 5 elever kan få veiledning av lærer. Hvis det er slik at vurderingsgrunnlaget for standpunkt karakter i YFF på Vg1 og Vg2 ikke er tilstrekkelig, kan det i ytterste konsekvens være nødvendig å vurdere YFF-dispensasjon for elever som søker seg til Vg2 og Vg3.

Vurdering: Vi vurderer at det er et stort informasjonsbehov i yrkesfaglærerguppen, og at rammene de arbeider under for å gi elevene opplæring er særdeles utfordrende. Det er derfor klokt å se på om vi kan utvikle veiledere og informasjon til gruppen om hvordan gjennomføre opplæring i de åtte ulike yrkesfaglige utdanningsprogrammene. Ambisjonen for dette materialet kan utvikles over tid, og det gå

an tenke seg at vi publiserer så snart vi har noe, og at vi kan videreutvikle det over tid avhengig av hvordan situasjonen utvikler seg.

For å gi elevene best mulig rammer for opplæring er forslaget om begrenset åpning av verkstedene verdt å vurdere og er et tiltak som har støtte i FFU. Dette er et alternativ på litt lenger sikt. Hvis man så snart det er forsvarlig kan åpne verksteder for små grupper med elever vil det gi mange elever en bedre opplærings situasjon. Vi kan også forvente forskjeller mellom de yrkesfaglige utdanningsprogrammene. Innen enkelte programområder kan det være mulig å tilrettelegge for utplassering i bedrift senere denne våren, mens for andre vil dette være utfordrende på grunn av en økonomisk vanskelig situasjon for bedriftene.

Hvis skolene fortsetter å være stengt risikerer vi også at en stor gruppe elever ikke har vurderingsgrunnlag for YFF i Vg1 og Vg2. Ved siden av at de mister YFF-opplæring i faget vil de også mangle karakter i faget når de søker seg til Vg2 eller lære plass. Dette kan slå litt ulikt ut for Vg1 og Vg2 elever, der Vg1 elever sannsynligvis kan hente inn noe av det de har mistet nær de starter Vg2 til høsten. En eventuell dispensasjon vil gjøre at elevene stiller svakere når de søker seg til lære plass, da denne karakteren er en viktig del av vurderingen når bedrifter velger kandidater.

Tilråding:

Utdanningsdirektoratet anbefaler at KD og Udir fortløpende vurderer hvordan vi kan bidra til at opplærings situasjonen for elever i Vg1 og Vg2 i YFF kan styrkes. Dette kan for eksempel være å vurdere en delvis åpning av verkstedene på skolene for å gi en liten gruppe elever praktisk undervisning. Tydelig informasjon og veiledning om undervisning og organisering av YFF-undervisning via relevante kanaler til lærere i yrkesfaglige utdanningsprogrammer er viktig.

Dersom dagens opplærings situasjon for elever i Vg1 og Vg2 fortsetter utover 13. april kan vurderingsgrunnlaget for standpunkt bli mangelfullt. Udir bør allerede nå se på konsekvensene av dette, og vurdere hva slags eventuell veiledning direktoratet kan gi til skolene for å unngå å komme i en situasjon der dispensasjon i stor skala må vurderes.

2) Opplæring og vurdering i programfagene: I programfagene i yrkesfagene (477 timer) på Vg1 og Vg2 får elevene yrkesfaglig opplæring. Skolene uttrykker at det er særlig vanskelig for elever å tilegne seg praktisk kompetanse når de ikke er fysisk til stede. De fleste skoler løser det med periodisering hvor de vektlegger andre deler av opplæringen og skyver på det praktiske. Det planlegges for mer praktisk arbeid etter påske. Det er ulike behov i de ulike utdanningsprogrammene, der enkelte utdanningsprogram har lettere for i en kortere periode å tilpasse seg skolearbeid hjemme. Det er forskjeller mellom utdanningsprogrammene både mht. hva som finnes av aktuelle nettressurser, praktiske digitale demonstrasjonsfilmer og mulighet for å koble dette sammen med hjemmearbeid for elevene. På et punkt vil det bli mer akutt med tanke på praktisk undervisning, og det vil være vanskelig for lærerne å både gi opplæring og få et tilstrekkelig vurderingsgrunnlag i fagene.

Tverrfaglig eksamen i programfag i de yrkesfaglige utdanningsprogrammene gjennomføres våren 2020. I orienteringen sendt ut 25.03 om eksamen har vi gitt beskjed om det først vil bli klart etter påske om denne eksamenen går som planlagt.

Mulige tiltak: Tiltakene for YFF og programfagene har mye til felles. Det er igjen viktig å gi skoleledere og yrkesfaglærere veiledning til hvordan gjennomføre opplæring for elever yrkesfaglige utdanningsprogram. Vi kan for eksempel anbefale yrkesfaglærere om å tilrettelegge for periodisering av opplæringen og gjerne i samarbeid med fellesfaglærerne. Slik kan det gis relevant yrkesfaglige oppgaver for elevene i de ulike yrkesfaglige utdanningsprogrammene som er gjennomførbart på nett. På kort sikt bør dette prioriteres i de kanalene vi har for å nå målgruppene. Hvis det er slik at tverrfaglig eksamen i yrkesfaglige utdanningsprogram avlyses, legger vi til grunn at elevene får dispensasjon fra kravene til eksamen i tråd med vanlig praksis.

Tilråding hovedutfordring nr 4:

Utdanningsdirektoratet anbefaler at det gis tydelig informasjon og veiledning om skolearbeid hjemme i de yrkesfaglige programfagene via relevante kanaler til lærere i yrkesfaglige utdanningsprogrammer. Videre kan eventuelle konsekvenser av at tverrfaglig eksamen i yrkesfaglige utdanningsprogram ikke blir gjennomført vurderes.

Oppsummering

Utfordringsbildet for læring og deres opplærings situasjon slik det er beskrevet ovenfor peker på utfordringer og mulige løsninger på kort og lang sikt. Noen av tilrådingene er innenfor gjeldende regelverk mens andre krever dispensasjon fra gjeldende regelverk (lov eller forskriftsendringer). De tiltakene vi tilrår på kort sikt er av juridisk karakter, mens tilrådingene om økonomiske og pedagogiske tiltak som veiledninger ol.lign er på noe lengre sikt.

Vi har ikke utredet de økonomiske og administrative konsekvensene. Dersom man velger å gå videre med ett eller flere av tiltakene beskrevet overfor, bør det også innhentes ytterligere erfaringer og synspunkter fra relevante aktører, som fylkeskommuner, SRY, Faglige Råd og opplæringskontorer.

**Til
Kunnskaps- og integreringsminister Guri Melby**

Notat

Innspill til tiltak for lærlinger i forbindelse med Korona pandemi

Leder og nestleder i SRY vil takke for Kunnskaps- og integreringsministerens initiativ til møte om lærlingsituasjonen. Dette notatet er forslag til tiltak som SRYs ledelse ønsker å drøfte med Kunnskapsministeren. SRY har berammet sitt neste møte til 31.3.2020 der forslagene vil bli presentert for de øvrige hovedorganisasjonene.

Koronakrisen har rammet arbeidslivet og påvirket mange løpende læreforhold akutt. Konsekvensene har vi enda ikke full oversikt over. Lærlinger står i en sårbar situasjon når lærebedriften enten må gå til permittering eller oppsigelse av lærlinger og ansatte. Det er mange problemstillinger som fremkommer i kjølvann av Korona-krisen. Videre følger en beskrivelse av de største utfordringene vi ser akkurat nå, og vi ønsker gjerne dialog med Kunnskapsdepartementet for å komme frem til hensiktsmessige tiltak.

Lærlinger imøtekommer ikke minstekrav til dagpenger ved permittering

Vi er glade for regjeringens krisetiltak om at alle lærlinger som mister læreplassen sin, får lønnskompensasjon tilsvarende lærlingelønnen de har når de mister læreplassen sin. Vi legger her til grunn at "miste" også skal forstås som å permitteres. Flere lærlinger imøtekommer ikke NAVs minstekrav for opptjeningsrett til dagpenger, selv ikke etter at kravet er senket (ned til 0.75G) med regjeringens krisepakke. Årsaken er kort opptjeningstid og lav inntekt (lærling lønn). Mange vil dermed ikke ha krav på dagpenger.

SRY forutsetter at regjeringens krisepakke med de senere avklaringene omkring lærlinger sikrer både permitterte og oppsagte lærlinger full lærlingelønn – og at inntektstrunnlaget på 0,75 fravikes ved søknad om dagpenger hos NAV. Mange lærlinger har ikke tjent nok til å tilfredsstille selv det nedsatte kravet.

Vi må også minimere skadene som unntakstilstanden kan medføre på sikt. Det er derfor svært viktig at gjennomføringen, sluttvurderingen og formidlingen av nye lærlinger så langt som mulig opprettholdes som normalt. Statistikken viser at stadig flere søker yrkesfag. Vi er avhengig av å opprettholde en god kapasitet for å sikre både privat og offentlig sektor helt nødvendige kvalifiserte fagarbeidere gjennom lærlingemodellen. Kompetansebehovet i virksomhetene er under normale omstendigheter økende i en tid med store omstillinger.

Partene i arbeidslivet ønsker dialog i trepartssamarbeidet med Utdanningsdirektoratet, fylkeskommunene og opplæringskontorene for å finne løsninger for berørte lærlinger og lærebedrifter. Vi vil blant annet se på behov for å gjøre endringer som kan sikre fylkeskommunene større fleksibilitet.

Endringene bør, så langt som mulig, gjøres uten at det får store konsekvenser for kvaliteten i opplæringen. Endringene må være nødvendige for å etterkomme koronarelaterte pålegg fra myndighetene. Lærebedrift/opplæringskontor kan ikke gjøre endringer i det samlede læringsutbyttebeskrivelsene for opplæringen. Lærebedriftene, opplæringskontorene og

fylkeskommunen kan heller ikke gjøre unntak fra krav som følger av nasjonale eller internasjonale standarder, konvensjoner og avtaler som skal tilfredsstillere kravene i disse.

Vi foreslår følgende tiltak på kort sikt:

1. Alternativ opplæring

For å hindre at lærlinger får lange avbrudd i opplæringen, kan lærebedriftene/fylkene, i samarbeid med Yrkesopplæringsnemnda og bransjene, vurdere alternativ opplæring for permitterte lærlinger. Denne opplæringen kan baseres på digitale plattformer eller alternative skolebaserte verksteder. Det kan være aktuelt å samarbeide med fagskoler som allerede har utviklet digitale opplæringsverktøy.

Det lempes på hindringer for å ta formell utdanning mens man er på dagpenger i de neste 52 ukene slik at lærlinger som har strøket i ett eller flere fellesfag kan ta opp fag, og derved få anledning til å fremstille seg til fagprøve.

2. Avkortning i læretiden inntil 3 måneder

Avkortning i læretid kan gjelde 2. års lærlinger som anses faglig sterke nok til at det vil være forsvarlig å vurdere dem for sluttvurdering. Vurderingen foretas av de faglige ansvarlige i lærebedriften i samarbeid med lærlingen, tillitsvalgte/tilsynsansvarlig for lærlingen, opplæringskontor og fylkeskommunens administrasjon. Det føres protokoll over vurderingen. Selve gjennomføringen av sluttvurderingen (fag- og svenneprøven) foretas av prøvenemndene på vanlig måte. Ordningen må være frivillig for lærlingen å delta i.

3. Alternativ gjennomføring av fag-/svenneprøve

I gjennomføring av prøven kan det tas i bruk digitale løsninger eller alternative fysiske prøvestasjoner. Prøvenemnda må vurdere om løsningene tilfredsstillere kravene til fagprøven, og setter opp protokoll over tiltak for alternativ gjennomføring sammen med fylkeskommunen.

4. Mobilisering av prøvenemndenes kapasitet

Partene i arbeidslivet vil mobilisere blant medlemmene i prøvenemndene for å se på muligheter for å øke kapasiteten til gjennomføring og sluttvurdering. Dette kan for eksempel gjøres gjennom prøving av flere kandidater samtidig innen ett eller flere lærefag. Bransjene og lærefagene har i sine læreplaner ulike kompetansemål, krav og spesifikasjoner. Det vil derfor være behov for å vurdere ulike løsninger fra lærefag til lærefag. Dette mener vi gjøres best gjennom et samarbeid mellom de faglige rådene, fylkene og Yrkesopplæringsnemndene.

Bedriftene, virksomhetene og lærlingene rammes veldig ulikt på kort sikt. Flere fylker rapporterer om at de har muligheter for å gjennomføre fagprøver på en forsvarlig måte, og gjør det. Et eksempel er Agder der et koordineringsteam bestående av NHO, LO, KS, NAV og Agder fylkeskommune er enig om føringer for gjennomføring av fagprøver.

Føringer for gjennomføring av fagprøver:

- Dersom en lærebedrift eller en prøvestasjon er åpen for ordinær drift og forutsetningene for gjennomføring er til stede, så kan fagprøver avvikles som planlagt.
- I forbindelse med tiltak for å hindre smitte av korona-virus, ber vi prøvenemnder som gjennomfører fagprøver om å innskjerpe rutiner i samsvar med nasjonale anbefalinger om smittevern. Er det usikkerhet knyttet til nasjonale føringer om smittevern utsettes prøven.
- Vi ber også om at prøvenemndene forholder seg til hvert enkelt arbeidssteds tiltak.

- I tilfeller der prøvenemndene selv er forhindret i å gjennomføre fagprøver, eksempelvis grunnet karantene eller beordring i arbeidsstedets turnussystem, må fagprøven utsettes.

5. Bedrifter opplever at elever i yrkesfaglig fordypning på Vg1 og Vg2 fortsatt møter til praksis hos bedriftene. Bedriftene stiller spørsmål om dette er gjeldende praksis, gitt at skolene er stengt. I tillegg opplever også bedrifter det som problematisk å ta imot elevene i praksis hvis bedriften for øvrig permitterer sine fast ansatte. SRY vil be om at Kunnskapsdepartementet vurderer nasjonale retningslinjer for praktisering av yrkesfaglig fordypning. Kunnskapsdepartementet bør videre vurdere å oppfordre bedrifter til å strekke seg langt for å opprettholde utplasseringen i yrkesfaglig fordypning der dette er mulig.
6. Arbeidslivet opplever utfordringer med at enkeltkommuner iverksetter egne Korona-tiltak. Noen elever/lærlinger opplever problemer med at kommuner nekter arbeidstagerne fra andre kommuner å krysse kommunegrensen. Dette skaper problemer for lærlinger og elever i utplassering/opplæring i bedrift.

Vi foreslår følgende tiltak fra høsten 2020

Uavhengig av hvordan regjeringen behandler utvidelse av permisjonstiden og hvilke bransjer/sektorer som rammes i eventuelle kommende nedstenginger, så vet vi at mange unge og voksen har behov for å fullføre utdanningsløpet de har startet i. Det viktigste tiltaket blir å sikre flyt i opplæringsløpet og at nye lærekontrakter tegnes. Hvis ikke vil ungdommens utdanningsvalg igjen rette seg mot studieforberevende utdanningsprogramforløp hvor utfordringer med gjennomføring kan oppleves mindre. Mange års innsats for å heve status og vilkår omkring norsk fag- og yrkesopplæring vil vise seg å bli utfordret på nytt.

7. Stimuleringstilskudd for lærebedrifter

Vi har større tro på målrettede tilskudd enn generell øking av læretilskuddet. Eksempelvis målrettet stimuleringstilskudd til lærebedrifter som:

- Forlenger arbeidsavtale og lærekontrakt for eksisterende lærlinger
- Overtar permitterte eller oppsagte lærlinger fra andre på grunn av COVID-19
- Øker antallet lærlinger mot de to siste årene.

8. Flere lærekontrakter

Offentlige bedrifter og virksomheter pålegges å øke lærlingeinntaket i alle lærefag inntil etterslepet av elever og voksne som skal ha læreplass er tatt igjen.

9. Videre utdanning

Det gis anledning til å begynne påbygning til studiekompetanse før fagprøve er avholdt de neste to årene, og med tilsvarende forlenget aldersfrist til 26 år med ungdomsrett. Det bør også vurderes tiltak knyttet til opptak til fagskoler og Y- veier.

Med vennlig hilsen

Sonja Lovise Berg
Leder SRY

Trude Tinnlund
Nestleder SRY

Vår saksbehandler: Karl Gunnar Kristiansen
E-post: kgk@udir.no

Vår dato:
16.01.2020
Vår
referanse:
2020/

Deres dato:

Deres
referanse:

SRY-møte 2 2020

Dato: 31.3.2020
Sted: Teams – Elektronisk møteplattform

SRY-sak V5-2-20	Organisering av høringsarbeidet med Liedutvalget og Opplæringslovutvalget i SRY og faglige råd
Dokument	Til beslutning
Innstilling	Vedtak formuleres etter behandling i SRY møtet.
Vedlegg/ link	Oppsummering av innspill og fordeling av oppgaver for høringsinnspill til Lied utvalget og opplæringslovutvalget.

Bakgrunn for saken

SRY har besluttet å avgi høring til NOUene - Liedutvalget - NOU 2019:25 Med rett til å mestre og Opplæringslovutvalget – NOU 2019:23 Ny opplæringslov.

SRY vil konsentrere seg om overordnede forslag og problemstillinger relatert til fag- og yrkesopplæringen. Det ble opprinnelig besluttet at SRY avholder en workshop der de to NOUene behandles 30.3.2020 men på grunn av Korona epidemien ble workshopen avlyst.

Som forberedelse til Workshopen fikk sekretariatet i oppgave å fordele de ulike kapitlene og temaene knyttet til fag- og yrkesopplæring blant medlemmene i SRY. I vedlegg til saksfremstillingen finner dere oversikt over fordelingen.

Status for arbeidet og videre fremdrift drøftes på SRY møte.

Forslag til vedtak

Vedtak formuleres etter behandling i SRY møtet.

Vår saksbehandler: Sekretariatet for SRY og faglige råd
E-post: kgk@utdanningsdirektoratet.no

Vår dato: 6.03.2020
Vår referanse:
Deres dato:
Deres referanse:

Oppsummering av innspill og fordeling av arbeidsoppgaver til SRY Workshop – Lied utvalget og Opplæringslovutvalget

Dato: 30.3.2020
Sted: Utdanningsdirektoratets lokaler, møterom 5

	Workshop – Lied utvalget og Opplæringslovutvalget
Dokument	
Oppdrag	Fordeling av arbeidsoppgaver til SRY Workshop 30.3.2020.
Vedlegg/ link	Presentasjon fra Lied utvalgets utredning Presentasjon fra Opplæringslovutvalgets utredning

Bakgrunn

I arbeidet med å forberede workshop for videre arbeid med Lied utvalget og Opplæringslovutvalgets NOUer ba sekretariatet i samråd med leder og nestleder i SRY om en tilbakemelding fra SRYs medlemmer på hvilke temaer/ kapitler/ problemstillinger som bør prioriteres. Videre ble det også bedt om en tilbakemelding på hvilke temaer/ kapitler som de enkelte medlemmene kunne forberede frem til Workshopen 30.3.2020.

Tilbakemeldingene viser at SRYs medlemmer mener at Lied utvalgets utredning bør prioriteres i workshopen. Basert på innspill fra SRYs medlemmer har sekretariatet foreslått hvilke medlemmer som forbereder de ulike kapitlene til SRYs Workshop 30.3.2020 (se kommentarfeltet). Dersom det er behov for møterom i forbindelse med arbeidet er selvfølgelig sekretariatet behjelpelig med det.

Sekretariatet ber om at innspill som dere ønsker å dele med resten av SRYs medlemmer før Workshopen sendes til sekretariatet innen 25.3.2020.

Lied utvalgets utredning

Kapitel 1 - Om utvalgets forslag, mandat, sammensetning og arbeid

Ingen av organisasjonene har meldt inn at problemstillingene i dette kapitlet skal prioriteres. SRY avgir ikke høring på dette kapitlet.

Kapittel 2 – Føringer for det videre arbeidet

De fleste tilbakemelder at kapittel 2 i utredningen er viktig og bør prioriteres. Siden utvalgets forslag i kapittel 2 og 3 delvis er overlappende eller utfyllende bør disse sees i sammenheng.

Utvalget foreslår å utvide dagens rett til videregående opplæring til en rett til fullføring med studie- eller yrkeskompetanse.

Kommentert [KGK1]: Bente Søgaard (YS), Kari Hof Okstad (Spekter), Thomas Volden Åse (KS) forbereder kapittel 2 og 3. Gruppen organiserer/ fordeler arbeidet internt.

- ✓ Videregående opplæring skal gjennomgående være basert på kvalifikasjoner, det vil si at den enkelte skal få et tilbud som vedkommende er kvalifisert for. «Kvalifisert for» betyr at den enkelte har et tilstrekkelig grunnlag for å mestre den opplæringen som vedkommende får.
- ✓ Utformingen av tilbudet må være tilpasset at elevene/lærlingene har ulike forutsetninger. Noen trenger lenger tid, noen trenger kortere tid for å nå det nødvendige kvalifikasjonsnivået.
- ✓ Voksnes rett til videregående opplæring utvides til å inkludere voksne som trenger rekvalifisering for å kunne delta i arbeidslivet.

Tiltakene som foreslås henger sammen og må sees i en sammenheng. Utformingen og konsekvensene av de nevnte punktene vil ha betydning for mange av de andre forslagene.

Kapittel 3 - Sluttkompetanse, om å være kvalifisert og drøfting av endringer i tilbud og regelverk

De fleste organisasjonene har tilbakemeldt at de mener at fjerning av tidsbegrensning og rett til å fullføre med sluttkompetanse er viktig. Videre er organisasjonen opptatt av hva det vil si å være kvalifisert til neste nivå, omvalg og muligheter for videre utdanning (særlig fjerning av Vg2 påbygg, og opprette et helsefaglig studiespesialiserende utdanningsprogram)

Siden utvalgets forslag i kapittel 2 og 3 delvis er overlappende eller utfyllende bør disse sees i sammenheng.

Kapittel 4 - Fagene og organiseringen av opplæringen

Ingen av organisasjonene har meldt inn at problemstillingene i dette kapitlet skal prioriteres. Kapitlet omhandler i stor grad skoleopplæring og organisering i skolen. Sekretariatet foreslår at Utdanningsforbundet og Elevorganisasjonen vurderer om det er forslag i kapitlet som SRY bør omtale.

Kapittel 5 - Det studieforbredende utdanningsløpet

Ingen av organisasjonene har meldt inn at problemstillingene i dette kapitlet skal prioriteres. SRY avgir ikke høring på dette kapitlet.

Kapittel 6 - De yrkesfaglige utdanningsløpene

Flere organisasjoner har meldt at det kan være relevant å drøfte kapitlet og spesielt følgende forslag fra kapittel 6:

- ✓ Opplæringsmodeller for det enkelte lærefag fastsettes nasjonalt i den yrkesfaglige tilbudsstrukturen og defineres med utgangspunkt i behovet i bransjen. Dette kan omfatte både 2 + 2-modellen, vekslingsmodeller, 1 + 3-, 3 + 1- modeller og skoleløp som gir yrkeskompetanse.
- ✓ Det innføres større grad av fleksibilitet for at opplæringsmodell også kan defineres regionalt i samarbeid med partene i arbeidslivet i henhold til en nasjonal standard.

Utgangspunktet bør være hva arbeidslivet/næringslivet trenger av kompetanse og kvalifikasjoner.

Kommentert [KGK2]: Bente Søgaard (YS), Kari Hof Okstad (Spekter), Thomas Volden Åse (KS) forbereder kapittel 2 og 3. Gruppen organiserer/ fordeler arbeidet internt.

Kommentert [KGK3]: Astri Moen Sund – Utdanningsforbundet?
Ola Nyhus – Elevorganisasjonen?

Kommentert [KGK4]: Kristian Ilner - LO

Kapittel 7 - Omvalg og muligheter for videre utdanning

NHO har meldt at dette kapittelet er viktig. Omvalg og muligheter for videre utdanning, særlig fjerning av Vg2 påbygg, og opprette et helsefaglig studiespesialiserende utdanningsprogram er nevnt som temaer.

Kommentert [KGK5]: Aina Helen Bredeesen - NHO

Kapittel 8 - Voksne i videregående opplæring

Flere organisasjoner har meldt at de kan bidra med innspill til dette kapittelet.

Kommentert [KGK6]: May- Britt Sundal – LO
Bente Sjøgaard – YS
Organisering/ fordeling av arbeidet avtales internt.

Kapittel 9 - Styling, roller og ansvar i videregående opplæring

LO har signalisert at det bør lages en uttalelse knyttet til styling og partssamarbeid

Kommentert [KGK7]: Kristian Ilner - LO

Kapittel 10 - Økonomiske og administrative konsekvenser

Ingen av organisasjonene har meldt inn at problemstillingene i dette kapittelet skal prioriteres. SRY avgir ikke høring på dette kapittelet.

Opplæringslovutvalgets utredning

Flere organisasjoner foreslår at SRY bør konsentrere seg om:

- ✓ Rett til videregående opplæring - kapittel 24.
- ✓ Videregående opplæring i bedrift - kapittel 29.

Kommentert [KGK8]: Kari Hoff Okstad- Spekter

Kommentert [KGK9]: Aina Helen Bredeesen - NHO

De aller fleste tilbakemelder at SRY bør konsentrere sitt høringssvar rundt tema knyttet til arbeidslivet.

- ✓ Kapittel 8 (arbeidslivet/bedrift) er viktigste tema i opplæringslovutvalgets utredning.
- ✓ Opplæringskontorer foreslås ikke regulert i opplæringsloven
- ✓ Lovfesting av SRY og faglige råd videreføres ikke
- ✓ Y-nemndenes innflytelse

Kommentert [KGK10]: Kristian Ilner - LO

Kommentert [KGK11]: Anne Tingelstad Wøien – Virke
Se også kap 9.2.3 og 9.2.4 i Lied NOU

Vår saksbehandler: Karl Gunnar Kristiansen
E-post: kgk@udir.no

Vår dato:
16.01.2020
Vår
referanse:
2020/

Deres dato:

Deres
referanse:

SRY-møte 2 2020

Dato: 31.3.2020
Sted: Teams – Elektronisk møteplattform

SRY-sak V6-2-20	Høringsuttalelse fra SRY til forskrift Koronaloven
Dokument	Til beslutning
Innstilling	SRY slutter seg til høringsuttalelsen
Vedlegg/ link	Høring om midlertidig forskrift med hjemmel i koronaloven

Bakgrunn for saken

SRY ble den den 25.3.2020 bedt om å avgi høringsuttalelse til midlertidig forskrift med hjemmel i Koronaloven. Høringsfristen var satt til 26.3.20 Kl. 14.30.

Leder og nestleder utformet hørings svar som ble sendt på hastemail til SRYs medlemmer. Vedlagt finner dere høringsuttalelsen som ble oversendt departementet.

Forslag til vedtak

SRY slutter seg til høringsuttalelsen

Vår saksbehandler: Karl Gunnar Kristiansen
E-post: kgk@utdanningsdirektoratet.no

Vår dato:
25.3.2020
Vår
referanse:
2020/141

Deres dato:

Deres
referanse:
20/1924

**Til
Kunnskapsdepartementet**

Høring om midlertidig forskrift med hjemmel i koronaloven

SRY viser til høring om midlertidig forskrift med hjemmel i koronaloven. SRY er rådgivende organ inne fag- og yrkesopplæringen og har følgende kommentarer og innspill til kapittel 3 - Grunnopplæringen.

Koronakrisen har rammet arbeidslivet og påvirket mange løpende læreforhold akutt. Konsekvensene har vi enda ikke full oversikt over. Lærlinger står i en sårbar situasjon når lærebedriften enten må gå til permittering eller oppsigelse av lærlinger og ansatte. Halvparten av alle elever i videregående opplæring velger yrkesfag, og det er viktig at forskriften også regulerer unntak og bestemmelser som er nødvendige for elever og lærlinger på de yrkesfaglige utdanningsprogrammene. Det er viktig at elever og lærlinger får mulighet til å gjennomføre sin opplæring i skole og bedrift på en forsvarlig måte ut fra den krevende situasjonen vi nå står i.

SRY merker seg at forslag til forskrift kun omhandler opplæring i skole.

Vi vil understreke at det fra arbeidslivet meldes om en rekke utfordringer knyttet til permittering og oppsigelse av lærlinger, lærekandidater og praksiskandidater. Permitteringer og heving av lærekontrakter kan føre til at læretid og avvikling av prøver må utsettes. Det er således et behov for at forskriften også regulerer unntak fra gjelden regelverk for disse gruppene. Forskriftene må åpne for lokale løsninger i avvikling av prøver som ivaretar fagenes egenart, og utvikles i tett samarbeid med partene i arbeidslivet.

Fag- og yrkesopplæringen er organisert gjennom trepartssamarbeidet. Det er derfor avgjørende at endringer og dispensasjoner i gjeldende regelverk utredes i samarbeid med partene i arbeidslivet. SRY er allerede i prosess med å foreslå tiltak som kan underlette opplæring for lærlinger og lærekandidater, og vil drøfte disse i SRY møte 31.3.2020. SRY ber med bakgrunn i ovennevnte om at det legges opp til fleksibilitet slik at den midlertidige forskriften med hjemmel i koronaloven kan endres og videreutvikles ved behov.

Departementet skriver i høringsnotatet at det kan bli behov for å finne andre måter å gjennomføre eksamener på dersom det ikke er forsvarlig å gjennomføre eksamen som normalt. SRY vil i denne sammenheng understreke at fag- og svenneprøven ikke kan erstattes med standpunktkarakterer eller annen vurdering.

Fagene i yrkesfaglige utdanningsprogram har eksamener på Vg2. Skolen har ansvar for å skaffe rom, utstyr, nødvendig materiell og organisere eksamen slik at gjeldende retningslinjer blir fulgt. Elevene må bestå tverrfaglig eksamen før de får læreplass. Ved mange av landets videregående skoler er det nå stor bekymring for hvordan tverrfaglig eksamen skal gjennomføres. Hvorvidt eksamen i disse fagene kan erstattes med standpunktkarakter må vurderes i samråd med SRY og de faglige rådene. Imidlertid kan ikke tverrfaglig eksamen på Vg3 i avviksfagene erstattes med standpunkt. Dette fordi denne eksamen baserer seg på opplæring i bedrift.

I tillegg vil vi påpeke at eksamen for privatister ikke er omtalt i den midlertidige forskriften. Denne eksamenen kan heller ikke erstattes med standpunktkarakterer. Privatister som ikke får avlagt eksamen, blir forsinket et helt år, og det får økonomiske konsekvenser for den enkelte.

Vi vil komme tilbake med forslag til endringer i den midlertidige forskriften så snart disse er utredet og forankret i SRY.

Med vennlig hilsen

Sonja Lovise Berg
Leder SRY

Trude Tinnlund
Nestleder SRY

Dokumentet er elektronisk godkjent